

Regeringskansliet

Justitiedepartementet

Via e-post till:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L5@regeringskansliet.se

Remissyttrande över SOU 2023:37 – Förstärkt skydd för den personliga integriteten (dnr JU2023/01620)

Allmänt

Tingsrätten har granskat betänkandet utifrån de intressen som tingsrätten har att bevaka och har inget att invända mot utredningens förslag.

Tingsrätten framför dock de synpunkter som framgår nedan.

Ringa fall av oskuldskontroll

Tingsrätten instämmer i utredningens bedömning att det bör finnas en ventil i den föreslagna straffbestämmelsen om oskuldskontroll som innebär att ringa fall inte ska utgöra brott. Tingsrätten konstaterar dock att undantaget kan bli svårt att tillämpa och att undantaget kommer att få betydelse för tillämpningen av de nya reglerna om utreseförbud i 31 a § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga som utredningen föreslår. Såvitt tingsrätten uppfattar det ska ett utreseförbud nämligen inte kunna grundas på att det finns en risk för att den unge ska åka utomlands för att genomgå något som inte är straffbart i Sverige, dvs. en oskuldskontroll som hade bedömts som ringa.

Det bör uttryckligen anges att samtycke från den som genomgår en oskuldskontroll inte befriar från ansvar

Ett av syftena med den föreslagna straffbestämmelsen om oskuldskontroller är att kriminalisera oskuldskontroller som sker med den undersöktes samtycke. Utredningen bedömer dock att det inte är nödvändigt att låta det uttryckligen framgå av straffbestämmelsen att samtycke från den undersökte inte befriar från ansvar.

Tingsrätten delar inte utredningens bedömning i denna del. Legalitetsskäl talar starkt för att det i lagtext bör klargöras att bestämmelsen i 24 kap. 7 § brottsbalken, som är generellt tillämplig, inte kan tillämpas i fråga om oskuldskontroller. Även pedagogiska skäl talar för en sådan ordning.

Konkurrens mellan oskuldskontroller och oskuldsingrepp

Det kan förekomma att en oskuldskontroll omedelbart efterföljs av ett oskuldsingrepp. Det står enligt tingsrätten inte klart om det är utredningens avsikt att gärningsmannen i en sådan situation, dvs. när han eller hon gör sig skyldig till såväl oskuldskontroll som oskuldsingrepp inom ramen för ett och samma händelseförlopp, ska dömas för båda brotten eller endast något av dem. Det vore därför önskvärt att det klargörs hur konkurrensfrågan i en sådan situation ska avgöras.

Förtydligande av begreppet ”ingrepp i någon annans kvinnliga könsorgan”

Kriminaliseringen av oskuldsingrepp ska omfatta ”ingrepp i någon annans kvinnliga könsorgan i syfte att det ska framstå som att personen är oskuld”.

Utredningen framhåller att andra metoder eller särskilda produkter med samma syften som ett oskuldsingrepp inte bör omfattas av kriminaliseringen. Som exempel på sådana andra metoder nämns särskilda kapslar som framkallar en konstgjord blödning. Det finns i betänkandet även uppgifter om att flickor eller kvinnor för upp

kycklinglever eller dylikt i underlivet för att framkalla en ”blödning” och därigenom framstå som oskulder.

Begreppet ”ingrepp i någon annans kvinnliga könsorgan” bör, tolkat efter sin ordalydelse, enligt tingsrätten inte kunna omfatta den situationen att en läkare eller någon annan tillhandahåller en flicka eller en kvinna en särskild kapsel som, *om den sväljs* (eller dylikt), framkallar en konstgjord blödning. Begreppet torde dock, vid en sådan tolkning, kunna omfatta den situationen att personen i stället *för upp kapseln* (eller något annat material) i underlivet på flickan eller kvinnan. Det är dock oklart om det är utredningens avsikt att sådana förfaranden ska falla under straffbestämmelsen. Det vore därför önskvärt att det klagörs vad som avses med begreppet ”ingrepp i någon annans kvinnliga könsorgan”.

Medverkansfrågor

Utredningen bedömer att psykisk påverkan på en flicka eller kvinna att genomgå en oskuldskontroll eller ett oskuldsingrepp kan utgöra ett straffbart främjande enligt 23 kap. 4 § brottsbalken. Tingsrätten vill med anledning av denna slutsats framföra följande.

Det är inte flickan eller kvinnan, utan den som utför kontrollen eller ingreppet, som är gärningsman. Det framstår inte som systematiskt korrekt att anse den som förmår någon annan att utsätta sig för ett brott som medverkande. Tingsrätten ifrågasätter därför utredningens slutsats i denna del. Ett straffbart främjande bör enligt redan gällande regler dock, beroende på omständigheterna, kunna föreligga om påverkan på flickan eller kvinnan sker i maskopi med den som ska utföra kontrollen eller ingreppet.

Av samma skäl ifrågasätter tingsrätten utredningens slutsats att ett aktivt tillåtande från en vårdnadshavare (eller någon annan med liknande ställning) till flickan eller kvinnan att genomgå en oskuldskontroll eller ett oskuldsingrepp kan utgöra straffbar medverkan. Enligt vad som sagts ovan bör dock ett straffbart främjande, beroende på omständigheterna, kunna föreligga om vårdnadshavaren (eller någon annan med liknande

ställning) lämnar sin tillåtelse till den som ska utföra kontrollen eller ingreppet.

Lagmannen Catarina Barketorp har beslutat i ärendet. I handläggningen har även chefsrådmannen Maria Hallqvist deltagit. Tingsfiskalen Mattias Lindner har varit föredragande.

Catarina Barketorp
Lagman

Mattias Lindner
Tingsfiskal